

3 Nurty ideowe i kultura w pierwszej połowie XIX w.

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

XXX. Europa i świat po kongresie wiedeńskim.

Uczeń:

4) omawia najważniejsze prądy kulturowe oraz nurty ideowe w pierwszej połowie XIX wieku, uwzględniając ich przedstawicieli.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

2) charakteryzuje ruchy społeczne i niepodległościowe w pierwszej połowie XIX wieku.

CZAS ZAJĘĆ

2 godziny lekcyjne

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- postacie: Josepha de Maistre'a, Edmunda Burke'a, François René de Chateaubrianda, Benjamin Constanta, Alexis de Tocqueville'a, Davida Ricardo, Johna Stuarta Mila, Claude'a Henriego Saint-Simona, Charles'a Fouriera, Roberta Owena, Louisa Auguste'a Blanqui'ego, Pierre'a Josepha Proudhona, Karola Marksa, Fryderyka Engelsa, Jacques'a-Louisa Davida, Jeana-Auguste'a-Dominique'a Ingesa, Bertela Thorvaldse-na, Antonia Canovy, Wolfganga Amadeusza Mozarta, Friedricha Schillera, Johanna Wolfganga Goethego, Wiktora Hugo, George'a Byrona, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Aleksandra Puszkina, Sándora Petőfi'ego, Hansa Christiana Andersena, Edgara Allana Poe, Jamesa Fenimore'a Coopera, Ludwiga van Beethovena, Fryderyka Chopina, Ferenc Liszta, Roberta Schumanna, Johanna Straussa, Johannesa Brahmsa, Felixa Mendelssohna-Bartholdy'ego, Hectora Berlioza, Giuseppe Verdiego, Gioacchi-na Rossiniego, Niccola Paganiniego, Eugène'a Delacroix, Francisca Goi

ROZUMIE

- pojęcia: konserwatyzm, liberalizm, socjalizm, feminizm, komunizm, anarchizm, klasycyzm, romantyzm
- wpływ rozwoju idei społeczno-politycznych na kształtowanie sytuacji politycznej w Europie i na świecie w XIX w.

POTRAFI

- wskazać cechy konserwatyzmu, liberalizmu, socjalizmu, komunizmu i anarchizmu
- potrafi ocenić plusy i minusy idei powstałych w pierwszej połowie XIX w.
- scharakteryzować klasycyzm i romantyzm
- wskazać cechy charakterystyczne dzieła klasycystycznego i romantycznego

Materiał realizowany na pierwszej godzinie lekcyjnej

I. WPROWADZENIE

Podajemy temat i główny cel lekcji.

II. ROZWINIĘCIE

Wskazujemy uczniom, że XIX wiek to czas narodzin nowych nurtów ideowych.

Dzielimy klasę na pięć grup i rozdajemy im instrukcje. ► PDF

Grupa I

Wcielcie się w rolę polityków propagujących konserwatyzm. Opracujcie program swojej partii, uwzględniając:

- twórców idei,
- propozycje reform.

Program partii zaprezentujcie w formie plakatu wyborczego (możecie go wykonać na dużym arkuszu papieru albo w aplikacji [Canva](#)) oraz spotu wyborczego (warto skorzystać w tym celu np. z aplikacji [Quik](#) albo [Canva](#)).

W swoich pracach uwzględnijcie informacje z podrozdziału *Konserwatyści i liberałowie* (s. 28–30) oraz tekstu źródłowego ([m1](#), s. 29).

Grupa II

Wcielcie się w rolę polityków propagujących liberalizm. Opracujcie program swojej partii, uwzględniając:

- twórców idei,
- propozycje reform.

Program partii zaprezentujcie w formie plakatu wyborczego (możecie go wykonać na dużym arkuszu papieru albo w aplikacji [Canva](#)) oraz spotu wyborczego (warto skorzystać w tym celu np. z aplikacji [Quik](#) albo [Canva](#)).

W swoich pracach uwzględnijcie informacje z podrozdziału *Konserwatyści i liberałowie* (s. 28–30) oraz tekstu źródłowego ([m2](#), s. 29).

Grupa III

Wcielcie się w rolę polityków propagujących socjalizm. Opracujcie program swojej partii, uwzględniając:

- twórców idei,
- propozycje reform.

Program partii zaprezentujcie w formie plakatu wyborczego (możecie go wykonać na dużym arkuszu papieru albo w aplikacji [Canva](#)) oraz spotu wyborczego (warto skorzystać w tym celu np. z aplikacji [Quik](#) albo [Canva](#)).

W swoich pracach uwzględnijcie informacje z podrozdziału *Socjalizm* (s. 30–31), tekstu źródłowego ([m3](#), s. 30) oraz podpisów do ilustracji ([m4](#) i [m5](#), s. 31).

Grupa IV

Wcielcie się w rolę polityków propagujących anarchizm. Opracujcie program swojej partii, uwzględniając:

- twórców idei,
- propozycje reform.

Program partii zaprezentujcie w formie plakatu wyborczego (możecie go wykonać na dużym arkuszu papieru albo w aplikacji **Canva**) oraz spotu wyborczego (warto skorzystać w tym celu np. z aplikacji **Quik** albo **Canva**).

W swoich pracach uwzględnijcie informacje z podrzędziału *Anarchizm* (s. 32).

Grupa V

Wcielcie się w rolę polityków propagujących komunizm. Opracujcie program swojej partii, uwzględniając:

- ▶ twórców idei,
- ▶ propozycje reform.

Program partii zaprezentujcie w formie plakatu wyborczego (możecie go wykonać na dużym arkuszu papieru albo w aplikacji **Canva**) oraz spotu wyborczego (warto skorzystać w tym celu np. z aplikacji **Quik** albo **Canva**).

W swoich pracach uwzględnijcie informacje z podrzędziału *Komunizm* (s. 32–33).

Po wykonaniu zadania grupy prezentują swoje plakaty oraz spoty wyborcze na forum klasy.

Następnie rozdajemy karty pracy. ▶ Uczniowie, nadal pracując w grupach, wypełniają tabelę plusów i minusów poszczególnych ideologii. Możemy również narysować tę samą tabelę na tablicy, a grupom polecić wypisanie plusów i minusów na kolorowych karteczkach i przyklejenie ich w odpowiednich rubrykach. Omawiamy pracę uczniów.

W dalszej części lekcji poruszamy zagadnienia związane z kulturą. Wskazujemy, że w pierwszej połowie XIX w. rywalizowały między sobą dwa prądy kulturowe: klasycyzm i romantyzm.

Dzielimy klasę na czteroosobowe grupy i każdej z nich przekazujemy jedną z dwóch instrukcji. ▶

Grupa I

Opracujcie mapę mentalną do hasła **KLASYCYZM**. Uwzględnijcie cechy charakterystyczne tego stylu oraz artystów tworzących w nim swoje dzieła. Pracę możecie wykonać na dużym arkuszu papieru albo za pomocą aplikacji **miMind**. Wykorzystajcie informacje zawarte w pierwszych akapitach podrzędziału *Kultura pod koniec XVIII i w pierwszej połowie XIX w.* (s. 33).

Grupa II

Opracujcie mapę mentalną do hasła **ROMANTYZM**. Uwzględnijcie cechy charakterystyczne tego stylu oraz artystów tworzących w nim swoje dzieła. Pracę możecie wykonać na dużym arkuszu papieru albo za pomocą aplikacji **miMind**. Wykorzystajcie informacje zawarte w podrzędziału *Kultura pod koniec XVIII i w pierwszej połowie XIX w.* (s. 33–36).

Po wykonaniu zadania omawiamy te dwa style, zwracając uwagę na różnice między nimi.

III. PODSUMOWANIE

Zadajemy uczniom pytania:

- ▶ Co doprowadziło do powstania nowych prądów ideowych?
- ▶ Jakie czynniki miały wpływ na popularyzację poszczególnych ideologii?

METODY KONTROLI

Dzielimy klasę na cztery grupy i otwieramy quiz na platformie [baamboozle.com](https://www.baamboozle.com). ▶

W ustawieniach gry wybieramy 4 drużyny i 24 pytania. Następnie warto kliknąć opcję „Pass button”, co spowoduje, że gdy grupa nie odpowie na pytanie, szansę będą miały kolejne drużyny. W opcji „Quiz” widoczne są tylko pytania i polecenia, w opcji „Classic” zaś oprócz pytań i poleceń pojawiają się karty niespodzianki, które np. gwarantują dodatkowe punkty czy utratę punktów.

PRACA DOMOWA

Zapoznaj się z treścią tekstów źródłowych zamieszczonych w podręczniku (**m1** i **m2**, s. 29), a następnie wykonaj polecenie 3.

Materiał realizowany na drugiej godzinie lekcyjnej

I. WPROWADZENIE

Podajemy temat (*Porównanie nurtów ideowych powstałych w pierwszej połowie XIX w.*) i główny cel lekcji (*Porównam nurty ideowe z pierwszej połowy XIX w.*).

II. ROZWIĘCIE

Uczniowie przypominają założenia nowych prądów ideowych: konserwatyzmu, liberalizmu, socjalizmu i komunizmu. Możemy w tym celu zaproponować wykonanie zadania 1 w kartach pracy, których kopie rozdajemy. ▶

Następnie uczniowie dobierają się w pary i tworzą w aplikacji [classools.net](https://www.classools.net) fikcyjne blogi (fakebooki) postaci historycznych – przedstawicieli idei z pierwszej połowy XIX w.:

- ▶ Edmunda Burke'a
- ▶ Johna Stuarta Milla
- ▶ Claude'a Henriego Saint-Simona
- ▶ Karola Marksa
- ▶ Pierre'a Josepha Proudhona

Prosimy, aby za pomocą co najmniej pięciu postów zaprezentowali ideę promowaną przez daną postać.

Po wykonaniu zadania zespoły przedstawiają efekty swojej pracy.

Następnie uczniowie wykonują zadanie 2 w karcie pracy – zadanie ma na celu utrwalenie wiedzy z poprzednich klas na temat innych stylów w sztuce.

Dzielimy klasę na sześć grup i każdej z nich przydzielamy inny styl (romański, gotycki, renesans, barok, klasycyzm i romantyzm). Uczniowie przygotowują za pomocą aplikacji [miMind](https://www.mimind.com) mapę myśli na temat danego stylu wraz z przykładami dzieł sztuki.

Po wykonaniu zadania omawiamy je wspólnie z uczniami.

III. PODSUMOWANIE

Prosimy o podanie po jednej najważniejszej cesze każdej ideologii i wymienienie ich przedstawicieli. Następnie uczniowie opisują różnice między klasycyzmem a romantyzmem i podają twórców obu tych stylów.

METODY KONTROLI

Rozdajemy w klasie kartki ze zdaniami do uzupełnienia:

- › Idea, która była najbardziej korzystna dla obywateli, to ..., ponieważ
- › Idea, która podtrzymywała największą nierówność społeczną, to ..., ponieważ